

Lausunto

8.10.2025

Dnro FIMEA/2025/005654-2

Fimean lausunto

Talousvaliokunta on pyytänyt Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen asiantuntijapuheenvuoroa ja -lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 111/2025 vp).

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Fimea esittää alla kirjallisena lausuntonaan keskeisimmät esitystä koskevat huomiot. Näihin viitataan myös pyydettyssä puheenvuorossa.

Muutoksen vaikutukset apteekkipalveluiden saavutettavuuteen

Hallituksen tavoitteena on maanlaajuisen apteekkiverkoston säilyminen sekä apteekkipalveluiden ja lääkkeiden hyvä saavutettavuus. Tavoitteiden tulisi toteutua myös esitettyjen säästötoimenpiteiden jälkeen, mutta nyt käsiteltävänä olevat muutokset lisäävät merkittävästi apteekkiverkoston supistumisen riskiä ympäri Suomen.

Esitetty säästötavoite (nettovaikutus keskimäärin –43 000 €/apteekki) on kokoluokaltaan suuri. Se toteutettaisiin hyvin nopeasti edellisten, vuonna 2023 tehtyjen apteekkitoimintaan kohdistuneiden leikkausten jälkeen, joten apteekkeilla on ollut hyvin vähän aikaa sopeutua edelliseen muutokseen ja toiminnan sopeuttamiseen. Nyt esitetyillä muutoksilla tulee olemaan välillisiä vaikutuksia myös muihin terveydenhuollon kustannuksiin, mikäli apteekkeja paikkakunnan viimeisenä terveydenhuollon lähipalveluna suljetaan.

Esitettyjen muutosten jälkeen 45 apteekin (7 prosenttia kaikista apteekkitoimipisteistä) toiminta olisi vuosien 2023–2024 tilastotietojen perusteella tappiollista. Näiden apteekkien tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja on negatiivinen. Suurimmillaan apteekkikohtainen tappio olisi yli 400 000 euroa. Näistä 45 apteekista 19 on tappiollisia jo ennen esitettyjä muutoksia.

Edellä mainittujen lisäksi alle 100 000 euron tuloksen apteekkeja olisi yhteensä 89 (14 prosenttia apteekkitoimipisteistä). Tässä tilanteessa apteekkarille ei jää joko ollenkaan tai vähän palkkaa omasta työstään, mikä luonnollisesti vaarantaa apteekin toiminnan jatkuvuuden.

Lausunto

8.10.2025

Dnro FIMEA/2025/005654-2

Apteekkiverkosto on supistunut jo ennen kaavailtuja muutoksia. Vuosina 2023–2024 suljettiin yksi apteekki ja seitsemän sivuapteekkia. Kuluvana vuonna on suljettu kaksi sivuapteekkia ja seitsemän sivuapteekin sulkemisesta on oltu Fimeaan yhteydessä. Vertailutietona mainittakoon, että vuosina 2021–2022 toimintansa lopetti yksi sivuapteekki. Lisäksi apteekkilupien hakijamäärät ovat viime vuosina vähentyneet. Mikäli apteekkiluvalle ei ole yhtään hakijaa, Fimea harkitsee apteekin muuttamista sivuapteekiksi tai apteekin sulkemista.

Vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta ja riskejä

Vaikutusten arviointiin liittyy merkittävää epävarmuutta ja kokonaisuuden monimutkaisuuden vuoksi luotettavien ennusteiden laatiminen on erittäin haastavaa.

Hallituksen esityksessä on tarkoitus leikata lääketaksaa ja muuttaa apteekkiveron laskentaperuste liikevaihdosta myyntikatteeksi siten, että nykyinen apteekkiverokertymän taso säilyy. Näillä toimilla on tavoitteena saavuttaa 30 miljoonan euron säästöt julkiseen talouteen.

Apteekkiverokertymässä on huomioitu suunniteltu itsehoitolääkevalikoiman myyntikanavan laajennuksen vaikutus, sillä nämä valmisteet poistuvat apteekkiveron piiristä, ja jo tästä syystä apteekkiverokertymä on 9–13 miljoonaa euroa pienempi kuin tämänhetkinen vertailutaso.

Edellä kuvattujen muutosten vaikutusten arviointiin liittyy merkittävää epävarmuutta, koska lääkekustannusten hillitsemiseksi on viime vuosina tehty jo useita muutoksia, joiden kaikki vaikutukset apteekkien toimintaan ja talouteen eivät tule esiin välittömästi:

- Tukkuhintojen 1,5 prosentin leikkaus 1.3.2025 (vuonna 2010 tai sen jälkeen markkinoille tulleet korvattavat lääkkeet).
- Lääkkeiden arvonlisäverokantojen muutokset (10 %, 14 %, 13,5 %) vuosina 2025–2026.
- Biologisten lääkkeiden lääkevaihto.

Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa on huomioitu mahdollisuuksien mukaan apteekkareiden osakeyhtiötoiminta ja lääkemarkkinoiden keskimääräinen kasvuodotus sekä itsehoitolääkkeiden jakelukanavan laajeneminen apteekkien ulkopuolelle. Kaikkien edellä mainittujen muutosten

Lausunto

8.10.2025

Dnro FIMEA/2025/005654-2

yhteisvaikutuksia tai muutosten dynaamisia vaikutuksia on kuitenkin vaikeaa arvioida luotettavasti.

Rahoitustarve itsehoitolääkkeiden uusien myyntipaikkojen valvonnan kehitykselle ja lain täytäntöönpanolle vuonna 2026

Itsehoitolääkkeiden uusien myyntipaikkojen valvontaan tarvittavan toimijarekisterin ja muiden tietojärjestelmien kehittäminen sekä muu lain täytäntöönpanon valmistelu edellyttävät merkittäviä taloudellisia panostuksia jo vuonna 2026. Toimijarekisterin ja muiden tietojärjestelmien toteutuskustannukset on ennakoitu aiemmin sosiaali- ja terveysministeriölle toimitetussa arviossa noin 700 000 euroksi, ja täytäntöönpanoprojektin kustannukset noin 300 000 euroksi, eli yhteensä yhdeksi miljoonaksi euroksi vuodelle 2026. Fimean arvion mukaan uusia itsehoitolääkkeiden myyntipaikkoja tulee olemaan joitakin tuhansia.

Haasteena on, että tulot uusien myyntipaikkojen lupien myöntämisestä ja valvonnasta realisoituvat vasta vuonna 2027, jolloin maksullisen toiminnan kautta tapahtuva rahoitus ei ole käytettävissä vuonna 2026, ja investoinnit toiminnan käynnistämiseen on tehtävä. Fimean talous perustuu lähes kokonaan maksulliseen toimintaan, ja Fimean tulee noudattaa maksuperustelakia. Lakimuutoksesta johtuvien välttämättömien ennakkoinvestointien toteuttaminen, muutokseen valmistautuminen sekä toimijoiden ohjaus ja neuvonta ilman budjettirahoitusta on mahdotonta.

Jotta edellä mainitut tehtävät voidaan toteuttaa suunnitellusti ja lain edellyttämällä tavalla, Fimealle tulee kohdistaa tähän tarkoitukseen vuodelle 2026 edellä mainittu budjettirahoitus. Tämä mahdollistaa työn käynnistämisen ajoissa ja varmistaa, että uusiin itsehoitolääkkeiden myyntipaikkoihin liittyvät digitaaliset järjestelmät ja asiakaspalvelu saadaan asianmukaisesti käyttöön lain voimaan tullessa.

Esitys lisäisi yritysten ja viranomaisten työmäärää tilanteessa, jossa lääkehuollon ja -hoitojen kustannuksista etsitään koko ajan mittavia säästöjä. Samaan aikaan hyödyt kansalaisille ja itsehoitolääkkeiden käyttäjille ovat rationaalisen lääkehoidon ja valmisteiden saavutettavuuden kannalta huomattavan vähäiset.

Lausunto

8.10.2025

Dnro FIMEA/2025/005654-2

Allekirjoitukset

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Eija Pelkonen

Ylijohtaja

Leena Reinikainen

Kehittämisasiantuntija

Leena.Reinikainen@fimea.fi

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

PL 55, 00034 FIMEA

Puh. 029 522 3341

www.fimea.fi

Y-tunnus 0921536-6

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Ärende / Case:

FIMEA/2025/005654

Asiantuntijapyyntö, Talousvaliokunta, HE 111/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle
apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Asiakirja / Dokument / Document:

FIMEA/2025/005654-2

Fimean lausunto

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures: